

Отже, єдино справедливим урядуванням Руссо визнавав пряму демократію, де сувереном і керівником держави є народ. Він сформулював основні риси й ознаки народного суверенітету: неподільність і невідчужуваність, наголошуючи, що будь-який акт суверенітету накладає однакові права і обов'язки на всіх громадян. Відчуження суверенітету народу на користь окремих осіб або керівних органів, так і його розподіл між окремими частинами народу, згідно із поглядами Руссо, означало б заперечення суверенітету, як загальної волі народу.

Список використаних джерел

1. Жан-Жак Руссо. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. Переклад з французької та коментарі: О. Хома. — Київ: Port-Royal, 2001. — 349 с. — ISBN 966-7068-06-4 (Філософські першоджерела).
2. О. Мироненко. Руссо Жан-Жак // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. 646 с.

Івах М.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

*Науковий керівник: доктор історичних наук,
професор кафедри теорії та
історії держави і права ЗУНУ,
Грубінко А. В.*

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

Конституція України визначає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю. Забезпечення реалізації прав дитини також є важливим завданням держави, яке закріплюється Конституцією та іншими нормативно-правовими актами, оскільки законом передбачено, що будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом, а сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою [1].

Війна приносить розруху в усіх сферах діяльності країни та життя людей і моральний стан та здоров'я дітей не виняток. “За даними ЮНІСЕФ, у світі понад мільярд дівчаток і хлопчиків живуть у країнах чи на територіях, що зазнають впливу збройних конфліктів; близько 300 мільйонам цих дітей ще не виповнилося п'яти років” [2, ст. 1]. За даними Моніторингової місії ООН та Секретаріату Уповноваженого Верховної

Ради з прав людини, кількість дітей, постраждалих від війни в Україні стрімко росте з кожним днем. Так, станом на 30 квітня 2021 року,

з початку сі загинуло 152 дитини та 146 було поранено. Вже 14 травня 2022 року більше ніж 647 дітей були серед числа постраждалих. За офіційними даними, 227 дітей загинули та понад 420 отримали поранення. Згідно інформації, актуальної на сьогоднішній день, наданої Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради з прав людини стосовно інформації державного порталу розшуку дітей “Діти війни”,

станом на 12 травня 2023 року, 480 дітей було вбито, 967 поранено, а 407 зникло безвісти [3]. Дана статистика, нажаль, не є точною, оскільки кількість постраждалих дітей наразі встановити неможливо через активні бойові дії та тимчасову окупацію частини території України, однак можна сміливо зазначити, що права українських дітей були безсоромно порушені заради варварських переконань та дій і ми повинні докласти неймовірних зусиль задля відновлення емоційного, психологічного та фізичного здоров'я дітей.

Основоположними актами для захисту дітей у ситуаціях збройного конфлікту є Конвенція ООН про права дитини 1989 року, Факультативний протокол до конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах, Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 року, Додаткові протоколи до Женевських конвенцій 1977 року.

Ознайомившись з даними нормативно-правовими актами, можна виділити кілька ключових моментів. Так, Конвенція ООН передбачає, що всі держави-учасниці “вживають усіх потрібних законодавчих, адміністративних, соціальних і просвітніх заходів із метою захисту дитини від усіх форм фізичного та психологічного насильства, образи чи зловживань, відсутності піклування та експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, із боку батькі, опікунів чи будь-якої іншої особи, яка турбується про дитину” [4]. Ратифікований Україною у 2004 році факультативний протокол до Конвенції про права дитини передбачає, що держави-учасниці даної Конвенції зобов'язуються вжити заходів для забезпечення того, щоб військовослужбовці, які не досягли повноліття, не брали безпосередньої участі у воєнних діях. Женевські конвенції про захист жертв війни, а саме стаття 24 Конвенції передбачає, що сторони конфлікту зобов'язані вжити усіх заходів для того, щоб діти до 15 років, які залишились без батьків чи були розлучені зі своїми сім'ями внаслідок війни, не залишалися напризволяще, а також для того, щоб полегшити за будь-яких обставин їхню освіту.

На національному рівні слід зазначити наступні правові акти:

1) Конституцією України, де проголошується всі вищезазначені права дитини;

2) Закон України «Про охорону дитинства» – основний закон, який впорядковує ситуацію із дітьми в умовах війни. Згідно з ним, дитиною, постраждалою внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, вважається «дитина, яка внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту отримала поранення, контузію, каліцтво, зазнала фізичного, сексуального, психологічного насильства, була викрадена або незаконно вивезена за

межі України, залучалася до участі у військових формуваннях або незаконно утримувалася, у тому числі в полоні». Стаття 30 Закону України «Про охорону дитинства» перейняла норми міжнародного права, тим самим забороняючи участь дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, включаючи вербування, фінансування, матеріальне забезпечення, навчання дітей з метою використання у збройних конфліктах інших держав або насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності, використання дітей у воєнних діях і збройних конфліктах [5].

Здавалося б, така масштабна правова база повинна забезпечити благополуччя та вберегти українських дітей від страждань чи будь-якого силля. Проте, у 2020 році, росія прийняла зміни до своєї конституції, якими встановила вищість внутрішніх законів над нормами міжнародного права, а отже всі кричущі воєнні злочини, серед яких згвалтування, депортація, тортури та вбивства виправдовується державою-терористом як ще один “жест доброї волі”, цілком законний згідно з російським правом. На тимчасово непідконтрольних Україні територіях, держава-окупант повинна сприяти встановленню особи дитейта реєстрації їх родинних зв'язків, вона не має права змінювати сімейний чи громадянський стан дітей, натомість, як зазначає Дмитро Лубінець у питанні щодо кількості незаконно вивезених українських дітей, “Ми припускаємо, що ця кількість становить приблизно 150 тисяч дітей” [6].

Підсумовуючи все вищезазначене, можна дійти висновку, що рф грубо порушує законодавство не лише нашої країни, проти якої щоденно здійснює акти тероризму, але й міжнародне право, яке прямо забороняє будь-які обмеження, а тим більше порушення свободи та прав дитини.

Крім цього, загальновизнані міжнародні організації світу (ООН, Радбез, РЄ тощо) станом на сьогоднішній день, не проявили себе належним чином, об зупинити тероризм держави-окупанта проти дітей України та війни в Україні в цілому. Це, в свою чергу, наводить на думку про необхідність реформування даних організацій, чи навіть створення нових, дієвих і ефективних міжнародних структур у сфері безпеки, і тим самим забезпечити у світі належний, загальновизнаний правопорядок і домінування права над злом.

Список використаних джерел

1. Конституція України в редакції від 01.01.2020. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.05.2023).
- a. Чепкова К.О. Правове регулювання спеціального захисту дітей під час збройних конфліктів: міжнародне та національне законодавство. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. URL: http://sej.org.ua/7_2022/117.pdf (дата звернення: 12.05.2023).

2. Інформація за даними державного порталу розшуку дітей «Діти війни» станом на 12.05.2023. URL: https://www.ombudsman.gov.ua/news_details/informaciya-za-danimi-derzhavnogo-portalu-rozshuku-ditej-diti-vijni-stanom-na-12-travnya-2023-roku (дата звернення: 12.05.2023).
3. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 13.05.2023).
4. Закон України “Про охорону дитинства” в редакції від 31.03.2023. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 13.05.2023).
5. Омбудсмен назвав кількість, незаконно вивезених з України до рф. *Слово і діло, аналітичний портал*. 17.02.2023. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/02/17/novyna/suspilstvo/ombudsmen-nazvav-kilkist-ditej-nezakonno-vyvezenykh-ukrayiny-rf> (дата звернення: 14.05.2023)

Криниця С.
*студентка за ОР «Бакалавр»
Навчально-науковий Інститут права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,*

*Науковий керівник:
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та
історії права та держави
Навчально-наукового Інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Теремцова Н. В.*

АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ БІХЕВІОРИСТИЧНОГО МЕТОДУ В ПОЛІТИЦІ ТА ПРАВІ: ДУМКИ ВЧЕНИХ

Термін біхевіоризм з’явився ще наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. Він означав провідний напрям в американській психології, в основі якого лежало розуміння поведінки людини і тварин як сукупності рухових і пов’язаних з ними вербальних і емоційних реакцій на вплив зовнішнього середовища. [1] Отже, поведінка – ключовий елемент біхевіоралізму та є основним елементом аналізу в політичній теорії. Вона розглядається